
Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2012:6

Lokalisering av kyrkliga utbildningar

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2012:37 Lokalisering av kyrkliga utbildningar. Motionärerna föreslår att kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att säkerställa behoven av att såväl grundutbildning som påbyggnadsutbildning när det gäller de kyrkliga utbildningarna även lokaliseras i den del av Sverige som ligger utanför Mälardalsregionen.

Utskottet konstaterar att Nämnden för utbildning forskning och kultur har fattat beslut om nya studiegångar samt ny utbildningsorganisation för blivande diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster och föreslår att motionen avslås.

Till betänkandet bifogas en reservation och två särskilda meningar.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2012: 37.

Motionens förslag

Motion 2012:37 av Britt Louise Agrell m.fl., Lokalisering av kyrkliga utbildningar

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att säkerställa behoven av såväl grundutbildning som påbyggnadsutbildning när det gäller de kyrkliga utbildningarna även lokaliseras i den del av Sverige som ligger utanför Mälardalsregionen.

Bakgrund

Nämnden för utbildning, forskning och kultur

Nämnden för utbildning forskning och kultur har ansvar för att utarbeta långsiktiga mål och strategier och göra prioriteringar när det gäller utbildning för församlingspedagoger, diakoner, kyrkomusiker och präster (SvKB 2005:11).

Utbildningsbeslut

Nämnden för utbildning, forskning och kultur har fattat beslut om innehåll och studiegång för blivande församlingspedagoger, diakoner, kyrkomusiker och präster (2012-03-19, 32 §).

I *Svenska kyrkans utbildningar i framtiden* (KsSkr 2012:2, bilaga3) presenterar nämnden sina utgångspunkter för beslutet:

- Svenska kyrkan bör ta ett större övergripande ansvar för de kyrkliga grundutbildningarna.

- Utbildningarna bör präglas av växling mellan teori och praktik samt ett tydligt församlingsperspektiv.
- Fackutbildningarna bör anpassas till samhällets utbildningssystem.
- Svenska kyrkan behöver välutbildade pedagoger.
- En gemensam profilutbildning för de olika yrkesgrupperna.
- De blivande medarbetarna ska ha kunskap om Svenska kyrkans tro och liv samt förankring i sin egen tro.
- Särskilt fokus på barns och ungas lärande och liv i Svenska kyrkan och i samhället.

Fackutbildning

De beslutade studiegångarna för samtliga kategorier innehåller fackutbildning, praktik och pastoralteologiska kursmoment.

Med fackutbildning avses minst tre års högskolestudier och för kantorer gäller i vissa fall studier på folkhögskola. Idag finns möjlighet att bedriva högskolestudier både nära och långt hemifrån på ett enklare sätt än tidigare. De högskolestudier som efterfrågas för de fyra yrkeskategorierna erbjuds över hela Sverige och ger möjlighet för många studenter att bedriva studier nära bostadsorten. Högskole-reformen 2007 underlättar också för de studenter som önskar läsa utomlands, genom ökad europeisk samsyn när det gäller tillgodoräkning och värdering av studier. Det är inte bara det geografiska avståndet som påverkar möjligheten att studera, även studieformen har betydelse. Vid de flesta högskolor och universitet erbjuds olika alternativa studieformer som hel-, halv-, kvartsfart och distansstudier. Distansstudier har ökat under hela 2000-talet och särskilt i ämnesområdet humaniora och teologi enligt rapport från Högskoleverket (Rapport 2011: 2 R).

Pastoralteologiskt slutår

Fackutbildning vid någon högskola och praktik följs av ett pastoralteologiskt slutår (eller termin för kyrkomusiker) som Svenska kyrkan på den nationella nivån ansvarar för. Nämnden har genom flera utredningar dragit slutsatsen att: Svenska kyrkan bör ta ett större övergripande ansvar för de kyrkliga grundutbildningarna.

En annan slutsats som nämnden dragit är att det är viktigt att studenterna möts under det pastoralteologiska slutåret för gemensamma utbildningsmoment inom områden som är relevanta. Nämnden utgår från församlingens grundläggande uppgift och det gemensamma uppdrag anställda och kyrkans medarbetare tillsammans står i. Utifrån detta beskrivs hur det pastoralteologiska året ska organiseras:

att utbildningsinstitutet placeras i Uppsala. Inledningsvis förläggs verksamhet till två utbildningsorter, Uppsala och Lund. Efter en övergångsperiod kan verksamhet komma att bedrivas endast på en ort. (KsSkr 2012:2 Bil 3, sid.101).

Institutet ansvarar för slutåret/-terminen, men inom verksamhetens ram finns möjlighet att samarbeta med andra parter om man så önskar.

Studentunderlag, hållbar ekonomi och hög kvalitet

Studentunderlag, hållbar ekonomi och hög kvalitet är faktorer som påverkat nämndens vägval. Det avslutande profilåret har idag plats för 330 studenter, men utbildningarna är överdimensionerade och många studieplatser står tomma. Under 2005–2011 utexaminerades i genomsnitt årligen 213 studenter. I framtiden

utgår nämnden från ”att i genomsnitt 225 personer ska utbildas varje år. Detta är en rimlig nivå för att i stort sett behålla antalet aktiva diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster”. Vidare menar nämnden att man bör planera för att antalet studerande vid de kyrkliga utbildningarna kommer att minska: ”Givet den osäkerhet om framtida resurstillgång som beskrivits, innebär dessa beräkningar att en utbildningsorganisation skulle behöva klara av att utbilda mellan 100 och 240 personer per år.” (sidan 86) De 330 platserna är fördelade på 14 utbildningsinstitutioner över hela landet.

Vårsta diakonigård som är en av dessa utbildningsinstitutioner har möjlighet att utbilda 20 studenter varje år. 2010 antog Vårsta 17 studerande (varav 12 på halvfart) och 2011 16 studerande (varav 10 på halvfart).

Halvfartsutbildning har varit en attraktiv studieform för studerande som sökt både till diakon- och församlingspedagogutbildningarna. Inför starten av det nya utbildningsinstitutet kommer frågor omkring vilka kurser som ska erbjudas i halv respektive helfart att bearbetas. Målet är att det avslutande pastoralteologiska året ska vara hållbart och flexibelt och studiesocialt attraktivt.

Kostnaderna för de kyrkliga grundutbildningarna har genom kyrkostyrelsens beslut minskat sedan 2009 från 80 miljoner till 55 miljoner 2012. Uppgiften framöver handlar om att säkra kvalitén och en stabil ekonomi för Svenska kyrkans utbildningar i framtiden.

Fortbildning

Alla större organisationer har en plan för kompetensutveckling av sin personal. I Svenska kyrkan finns inga gemensamt utvecklade fortbildningsprogram för diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster. Ansvaret för fortbildning ligger istället på respektive stift. Under stiftsöverläggningar hösten 2011 efterfrågades gemensamma fortbildningar och diskussionsforum på stiftsövergripande nivå.

Svenska kyrkan på den nationella nivån har ansvar, eller är delaktiga i, några påbyggnadsutbildningar som riktar sig till präster bland annat *Den behörighetsgivande utbildningen förblivande kyrkoherdar* och *predikofortbildningen Predikan – kvalificerad fortbildning*.

Utskottets överväganden

Lokalisering av kyrkliga utbildningar

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2012:37.

Nämnden för utbildning forskning och kultur har med stöd i sin instruktion fattat beslut om nya studiegångar samt ny utbildningsorganisation för blivande diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster. Beslutet innebär bland annat att Svenska kyrkan inrättar ett utbildningsinstitut i egen regi genom vilket det avslutande pastoralteologiska slutåret/-terminen kommer att genomföras. Utskottet konstaterar att beslutet innebär att utbildningsinstitutet placeras i Uppsala och att verksamheten inledningsvis förläggs till två utbildningsorter, Uppsala och Lund. Efter en övergångsperiod kan verksamheten komma att bedrivas på en ort.

Utskottet finner att det beslut nämnden fattat skapar en utbildning som ger möjlighet till möten mellan de blivande kyrkoarbetarna, stabilare ekonomi och hög utbildningskvalitet med möjlighet att utveckla spetskompetens.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår utskottet att motionen avslås.

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Carina Etander Rimborg

Eva Lindström, sekreterare

Beslutande: Carina Etander Rimborg, ordförande, Ann-Sofie Nelstrand, Erik Jonsson, Birgitta Lindén, Bengt A Gustavsson, Christina Meltin Westerlund, Cecilia Brinck, Hans G Erikson, Helena Nordvall, Ann-Sofie Persson, Anders Åkerlund, Roland Johansson, Marianne Kronbäck, Britt Louise Agrell och Britta Broman.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Mary Österström, Marie Nielsén, Christer Björk, Elisabeth Rydström, Kerstin Bodell, Bo Lindell, Monica Karlsson, Anna Ekström, Stig Domargård, Berth Löndahl, Maja Bengtsson och Kekke Paulsson.

Biskoparna Antje Jackelén och Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Vi ifrågasätter att kyrkomötet inte skulle ha möjlighet att påverka en så viktig fråga som kyrkans utbildningar och organisation. Även om så skulle vara fallet har Nämnden för utbildning, forskning och kultur i vart fall ej något uppdrag att arbeta med fortbildningsfrågor och deras organisation.

I sak har vi följande synpunkter. Som De ungas kyrkomöte har framhållit är en fördel med flera utbildningsplatser att det kan avgöra om man väljer att gå en kyrklig utbildning eller ej. En annan fördel anser de unga vara att det skulle gynna barnfamiljer och ge en mångfald som i de flesta fall kan vara utvecklande och berikande.

Två eller flera utbildningsorter i vårt avlånga land skapar större närhet till hemorten och kan påverka rekryteringen också till församlingar och pastorat i glesbygd. Det skulle också innebära möjlighet till utveckling av olika spetskompetenser som skulle kunna befrukta varandra. Samverkan mellan flera aktörer är stimulerande för utbildningens bredd och skapar en dynamik som gagnar utbildningens kvalitetsutveckling.

Vi vill också peka på att det inte är avsett att lokaliseringen på en ort också ska omfatta kantorerna utan de ska fortfarande ha sin pastoralteologiska utbildning på flera olika folkhögskolor och kommer därför inte få del av de möten med andra kyrkoarbetare och den högre utbildningskvalitet som ansetts vara fördelen med att samla all utbildning till en plats.

Den utredning avseende påbyggnadsutbildning som nu ska ske enligt nämndens handlingsplan ska innefatta överläggningar med kyrkostyrelsen. Projektet avseende det tänkta utbildningsinstitutet har överlämnats till kyrkostyrelsens högsta tjänsteman, generalsekreteraren. Syftet med motionen var att kyrkostyrelsen i dessa sammanhang skulle ta hänsyn till de fördelar som möjligheten till flera utbildningsorter inom det tänkta institutets ram har för en rikstäckande folkkyrka.

Vi yrkar därför bifall till motion 2012:37.

Britt Louise Agrell, Britta Broman, Christina Meltin Westerlund och Marianne Kronbäck

Särskild mening av ersättare

KI 2012:6

Jag lämnar en särskild mening i enighet med Britt Louise Agrell med fleras reservation i ärendet.

Anna Ekström

Särskild mening av biskop

Undertecknad menar att det är principiellt viktigt med mer än en utbildningsort. Flera utbildningsorter är alltid bättre än en med den dynamik som då möjliggörs. På sikt skulle utvecklingen av den pastoralteologiska utbildningen främjas vilket skulle göra det möjligt att utveckla olika spetskompetenser med växelverkan mellan undervisning, utbildning och forskning.

Åke Bonnier, biskop i Skara stift